

1954: משה שרת התנגד לביצוע

טבעי, יש לו שורש היסטורי, וימצא תמיכה בכוחות גדולים בעולם הנוצרי, גם הקאטולי וגם הפרוטסטנטי.

בימים כתיקונם הדבר הוא כימעט בלתי-אפשרי. קודם-כל מחוסר יוזמה ואומץ-לב של הנוצרים. אבל בשעת מבורחה, ומתהומה ומהפכה או מילחמת-אזרחים, משתנים הדברים והחלש יאמר גיבור אני. יתכן (כמובן שאין ודאות במדיניות) שעכשיו היא שעת-הכחוש להביא לידי הקמת מדינה נוצרית בי שכותנו.

בלי יוזמתנו ועזרתנו הנמרצת הדבר לא יעשה; ונראה לי שזהו עכשיו התפקיד המרכזי, או לכל הפחות אחד התפקידים המרכזיים של מדיניות-החוץ שלנו, ויש להשקיע אמצעים, זמן, מרץ, ולפעול בכל הדרכים העלולות להביא לשינוי יסודי בלבנון. יש לגייס את אליהו ששון (למען המדינה הנוצרית אני מוכן להשתמש ב„את“) ושאר הערביסטים שלנו. אם יידרש כסף — אין לחסוך בדולרים, אם כי אולי יונח הכסף על קרן הצבי. יש להתרכז בדבר זה בכל הכוחות.

אולי כדאי להביא הנה מייד, לשם כך, את ראובן שילוח. זוהי הזדמנות היסטורית שהמצאתה לא תסולח. פה אין כל התגרות בתקיפיות-עולם. בכלל אין אנו צריכים לעשות שום דבר „מטעם“ — אבל יש לעשות, לדעתי, הכל בזריזות ובמלוא הקיטור.

בלי קיצוץ הגבולות של לבנון הדבר כמובן לא ייתכן, אבל אם יימצאו אני שים וגולים בלבנון שיתגייסו להקמת מדינה מארוניסטית — אין להם צורך בגבולות מורחבים וביישוב מוסלמי גדול, ולא זה יהיה המפריע. איני יודע אם יש לנו אנשים בלבנון — אבל יש כל מיני דרכים אם יש לעשות הניסיון המוצע. שלד, ד. בן-גוריון.

מי שסבור כי משה שרת התנגד עקרו-

כלית. בן-גוריון הגיב בשצף. התחיל מר-כיה הצדקה היסטורית ללבנון נוצרית מצומצמת.

אם תיווצר עובדה, לא יעזו המעצמות הנוצריות לצאת נגדה. טענתי כי אין גורם שייצור את העובדה, ואם נתחיל לערוך ולדרבן, נסתכן בהרפתקה שנחל בה רק קלון.

כאן מרץ נחשול של תוכחה על חוסר-העזה וצרות-אופק. יש לשגר שליחים ולקרר רוק כסף. אמרתי כי אין כסף. התשובה השקולה היתה כי זוהי שטות, הכסף מוכרח להימצא, אם לא מהאוצר אזי מהסוכנות (!) — לשם מטרה כזו מותר לתלות על קרן הצבי מאה אלף דולר, חצי מיליון, מיליון, ובלבד שיקום הדבר, ואז יבוא שידור מוכרע. במערכות המיזרח התכונן ונתחיל תקופה חדשה. עייפתי מלהאבק עם גלגל-סופה. חילצוני מהמיצור חברים שבאו להת-יעצות המיפלתית... ●

עד אז היתה לבנון חבל קטן, שהי קיף את האזורים הנוצריים. כאשר עברה טוריה מידי התורכים לידי הצרפתים, ציר פו אלה לחבל-לבנון אזורים מוסלמים גדולים, כדי שהחבל יהיה גדול וחזק יותר, ויוכל לשמש מישקל-נגד לשאר חלקי טוריה, על פי העיקרון של „הפרד ומשול“. לדעת רבים היתה הסכמת הנוצרים לכך טעות היסטורית, כי המוסלמים הפכו מייד מיעוט גדול בלבנון הגדולה, ובינתיים הפכו בה רוב.

האנשים שלנו בלבנון

באותו יום שיגר בן-גוריון לשרת מיכתב מפורט. שבו פיתח את רעיון ההתערבות הישראלית ביתר פירוט. להלן המיכתב, שצורף ליומן: שדה בוקר, 27.2.1954.

משה, ...הלבנון היא החוליה החלשה ביותר בשלשלת „הליגה“. המיעוטים האחרים במדינות ערב הם מוסלמים, פרט לקופ-

ואולי גם להנחיל לה הצלחה על-ידי עיי-דוד ועזרה מבחוץ. אין טעם ואין חש-בון לנסות לעורר מבחוץ תנועה שאיננה קיימת כלל בפנים. אפשר לחזק רוח חיים כשהיא פועמת ממילא. אי-אפשר להפיה רוח בנוף שאינו מראה כל סי-מני-חיים.

...אחרי כל הדברים האלה, לא רק שלא הייתי מתנגד אלא הייתי מסכים בהחלט להושיט עזרה פעילה לכל תסיסה בקרב העדה המארונית, במגמת ה-התעצמות וההתבדלות, גם כשתסיסה זו היתה מתנהלת ללא כל סיכוי להשיג את המטרה. הייתי רואה ברכה בתסיסה זו כשלעצמה, בעירעור היציבות שהיה כרוך בה, בצרות שהיא היתה גורמת ל-„ליגה“, בהסחת-הדעת מהתסבוכת היש-ראלית-ערבית שהיתה נובעת ממנה, וב-עצם ליבוי הנחלת של יצר העצמאות הנוצרית לבל תכבה, שהיה בא בעיק-בותיה. אבל מה אעשה, ותסיסה כזו אי-ננה, כמו שכבר צינתי בראשית דבריי... מ.ש.

כמיל שימעותן מוכיע

אך נראה שבינתיים כבר החלה ה-קנוניה פועלת כאילו מכוחות עצמה. אולי היה זה מיקרה, ואולי החל בן-גור-יון מפיץ את הרעיון בדרכים משלו. באמר-צעות נאמניו שהיו פזורים בשלוחות הר-שילטון, ובעיקר במערכת-הביטחון ובשיי-רותים החשאיים.

על כל פנים, שנה אחרי הדיון הראשון, בפברואר 1954, בעצם הימים שבהם חזר בן-גוריון משדה-בוקר לתפקיד שר-הביט-חון (בעיקבות פרשת לבון) רשם שרת ביומנו רישום מעניין. בקטע זה צץ לראש-שונה שמו של כמיל שמעון — הראש-המדיני של המימסד הנוצרי-הימני כיום.

וכך רשם שרת: **שבת, 12 בפברואר 1955.**

במיברקים של היום ידעה מוזרה מרומא. הגיע לשם נגיב צמיר (מארוני) מבירות, מכרי משנת 1920, הרפתקן ושונה בדימויות, ואף-על-פי-כן תמיד יש דבריו משהו.

בא אל אליהו ששון כאילו בשם נשיא הלבנון, כמיל שמעון, המוכן לשלום נפי-רה, אם נבטיח שלושה דברים: לערוב לגבולות הלבנון, לעזור לה להתגונן באם תותקף על-ידי טוריה, ולקנות עודפי תו-צרתה החקלאית.

1977: פליטים אוסלמיים הבורחים מביירות מתחננים לפני לוחם נוצרי

רבין, תאמה לא רק את השקפת בן-גוריון, אלא גם את השקפת שרת.

וכך כתב שרת: **18.3.54.**

מר דוד בן-גוריון, שדה-בוקר.

...קודם כל עלי לקבוע הנחה אחת יסודית הנקוטה בידי מאז, והיא כי אם יש לפעמים טעם וחשבון לגורם מבחוץ להתערב בענייניה הפנימיים של איזו ארץ, על-מנת לתמוך בתנועה מדינית החותרת בתוכה לקראת איזו מטרה, הרי זה רק במיקרה שאותה תנועה מנלה פעילות עצ-מית כלשהי, אשר יש סיכוי להגבירה

נית לרעיון לעורר מהומות ומהפכה בי-מדינה שכנה, שהיתה שרוייה בשלום פני-מי גמור, טועה.

„ליבוי האחלת“

ליבוש שבועות אחרי הדיון עם בן-גוריון, השיב שרת למיכתבו. הוא פיתח את התנגדותו להצעת בן-גוריון — אך תוך כדי כך הוא תמך בעצם הרעיון בפה מלא. הוא רק הסתייג מהערכת-ההמצב וזמן העיתוי.

ברור כי ההתערבות הישראלית, שבאה כעבור 22 שנים, בימי כהונתו של יצחק

טיס, אבל מצריים היא הקומפקטית והמבוססת ביותר מבין כל מדינות-ערב, והרוב המכריע הוא גוש מוצק אחד, מעורר גועי (ממש) אחד, מדת ומלשוו, ואין המיעוט הנוצרי פוגם ברצינות בי-שלמות המדינית והאומה.

לא כן הנוצרים בלבנון. הם רוב בי-לבנון ההיסטורית, ולרוב זה יש מסורת ותרבות שונה לגמרי מאשר לשאר ישובי „הליגה“. גם בגבולות המורחבים (וזו היתה השגיאה הקשה ביותר של צרפת, שהרחיבה גבולות הלבנון) אין המוס-למים חופשיים במעשיהם, גם אם הם רוב (ואיני יודע אם הם רוב) מפרוד הנוצ-רים. פינון מדינה נוצרית כאן הוא דבר